

Conditio augens culpam potest esse causa rationabilis limitandi censuram. d. 3, s. 7
 Materia ex se levis relata ad commune bonum per legem intentum, potest esse gravis, et censura proportionata. d. 4, s. 6

CENSURÆ SUBJECTUM.

Censura ab homine in absentem, et ignorantem ferri potest. d. 4, s. 11
 Censuræ subjectum est solus homo viator in hac vita degens. d. 5, s. 1. Adultus, et ratione utens. *ibid.*
 Baptizatus. *ibid.* Unde infidelis tantum indirecte potest excommunicari. *ibid.* Habens superiorem in terris. d. 5, s. 2. Unde Papa censura ligari nequit. *ibid.* Reliqui omnes possunt. *ibid.* Tam a jure, quam ab homine. *ibid.* Etiam quæcumque congregatio. d. 5, s. 1. Non tamen omnes sunt omnium censurarum capaces. *ibid.*
 Homo mortuus non potest directe censura ligari. *ibid.*
 Unde anima separata non est censuræ capax. *ibid.*
 Neque corpus exanime. *ibid.*
 Res insensibiles, ac demones quo sensu anathematizentur. *ibid.*
 Qui moritur ante contractam censuram sub conditione impositam post mortem non potest illa ligari. *ibid.*
 Censura a jure ferri solet in impuberes doli capaces, non tamen ab homine. *ibid.* Si autem hæc feratur, non est nulla. *ibid.*
 Censura a jure potest ligari quis tempore amentia etiam incurabilis. *ibid.* Homo autem non debet in amentem perpetuum censuram ferre. *ibid.* Potest tamen in amentem ad tempus. *ibid.*
 Non potest quis in seipsum censuram ferre. *ibid.* potest tamen occasione censuræ a se latæ aliam incurrere. d. 2, s. 4
 Censura, ut liget, debet ad personam certam dirigi: nam vage lata nulla est. d. 5, s. 2
 Quis titulus subjectionis sufficiat ad censuram ab homine contrahendam. d. 2, s. 1
 Existens in alieno territorio potest censura ab homine ligari. *ibid.*
 Non incurrit quis censuram per statutum latam, si ante transgressionem domicilium mutet. d. 3, s. 4. Imo neque per sententiam generalem latam, si respiciat futurum delictum sine ullo ordine ad præteritum. *ibid.* Secus si respiciat factum tempore prioris domicilii commissum. d. 3, s. 5. Si reus, cum censura fertur, jam respicit, an illa ligetur. d. 4, s. 11
 Duplex potest ferri censura in communitatem. d. 13, s. 2

CENSURÆ CAUSA EFFICIENS.

Causa immediata et per se censuræ est homo. d. 2, s. 2
 Judex ferens censuram contra formam cap. 1 de Sententia excom., ipso jure suspenditur. d. 3, s. 13.
 Sententia autem non est ipso jure nulla. *ibid.*
 Publicus excommunicatus aut suspensus non potest censuram ferre. d. 2, s. 4. Aut alio modo impeditus a jurisdictionis usu. *ibid.*
 Qui falso titulo occulto, tamen potestatem habet, censuras validas fert. *ibid.*
 Non potest quis potestatem hanc in seipsum exercere. *ibid.* Nec est propria causa. *ibid.* Nisi per modum defensionis. *ibid.*
 Collegium hanc habens potestatem potest censuram in aliquam ejus personam ferre. *ibid.*
 In iudice ad censuræ valorem requiritur actualis usus

rationis. d. 2, s. 4. Et voluntas illam ferendi. *ibid.*
 Libera. *ibid.*
 Non debet iudex censuram ex pravo affectu ferre. d. 2, s. 6. Aut tempore, vel loco prohibito, aut cum ipse est ab usu jurisdictionis impeditus, licet non sit quoad actuum valorem. *ibid.*
 Debet justitiam legalem in censura ferenda servare. *ibid.* Nec non distributivam. *ibid.*

CENSURÆ SUSPENSIO.

Censura suspenditur per recursum ad superiorem iudicem. d. 2, s. 6. Vel per consensum ejus, in cujus favorem solum censura est lata. *ibid.* Tunc vero elapso termino censura incurritur. *ibid.*
 Cætera, vide in verb. Appellatio.

CENSURÆ ABLATIO.

Censura tollitur jure ordinario per potestatem Ecclesiasticam. d. 1, s. 1
 Cætera, vide verb. Absolutio a censura.

CENSURÆ DENUNCIATIO.

Censuram debet sequi denunciatio. d. 3, s. 11. Magis tamen necessaria est in excommunicatione quam in reliquis. d. 3, s. 12
 Denunciatio censuræ a jure contractæ non debet fieri absque partis citatione et juridica probatione. d. 3, s. 9. Comparente autem parte, et crimen recognoscere, non debet iudex ad declarationem procedere. *ibid.* In criminibus autem notoriis non est citatio ad denunciationem necessaria. *ibid.*
 Censuram ab homine contra certam personam latam debet sequi denunciatio. d. 3, s. 12. Ad quam vero denunciationem Episcopus teneatur. *ibid.*
 Denunciationem censuræ a jure debet præcedere sententia declaratoria criminis, etiam publici. d. 3, s. 13
 Censuram ab homine aut per statutum Episcopi debet denunciare illam ferens. *ibid.*
 Iudex potest aliquando censuram denunciare, etiamsi ad id non teneatur. *ibid.*
 Iudex, qui injustam sententiam tulit, non debet ad denunciationem progredi. *ibid.*
 Quæ monitio debeat præcedere, vide Monitio.
 Quanta moderatione debeat uti iudex potestate ferendi censuras. d. 4, s. 4. Et quem ordinem servare debeat. *ibid.*

CENSURÆ FINIS.

Censuræ finis duplex. d. 6, s. 1
 Intrinsicus censuræ finis quis. *ibid.*
 Finis extrinsecus censuræ quis. *ibid.* Nunquam est temporalis præcipue intentus. *ibid.*

CENSURÆ EFFECTUS.

Censura privat primario usu spiritualium bonorum. d. 1, s. 1
 Privatio aliquorum bonorum spiritualium est effectus communis omnibus censuris. d. 6, s. 1. Quæ autem illa sint. *ibid.*
 Effectus hic duplex, mediatu et immediatus. *ibid.*
 Effectus hic non est de se perpetuus. d. 6, s. 2. Esto non habeat tempus definitum suæ durationis. *ibid.*
 Censura ignorata causat effectus, quos ipsa per se exequitur, et ex notitia non pendent. d. 4, s. 11
 Mortui in puram vindictam possunt suffragiis privari, non autem vivi. d. 5, s. 1
 Effectus remoti censuræ per pravam voluntatem peccatoris possunt impedi, d. 6, s. 2. Non sine culpa. *ibid.* Nisi ob impotentiam. *ibid.*

Effectus immediate a censura manantes non possunt licite impedi manente censura. d. 6, s. 1
 Effectus quoad obligationem operandi, vel non operandi, non possunt impedi remota ignorantia. d. 6, s. 2
 Culpa violandi censuram, aut pœna inde forte resultans inter effectus censuræ computari non debet. *ibid.*
 Quamdiu quis invincibiliter ignorat censuram in se latam, excusatur ab ejus transgressione, etiamsi probabiliter timeat censuram esse in se latam, d. 4, s. 11. Nisi ipse consulto se occultet, ne censura notitia ad se perveniat. *ibid.* An vero censuræ fama sufficiat, ut quis illam servare teneatur. *ibid.*
 Propter gravem metum interdum fieri potest actus per censuram prohibitus. d. 6, s. 3. Et propter vitandum grave damnum. *ibid.* Vel aliorum scandalum. *ibid.* Quale autem debeat illud scandalum esse. *ibid.*
 Propter communem populi utilitatem non licet actionem per censuram prohibitam exercere. *ibid.* Nisi gravis necessitas proximorum intercedat. *ibid.*
 Quæcumque causa, quæ excusat a culpa mortali, excusat etiam a censura. d. 4, s. 9
 Qui selam censuram ignorat, etiamsi simplicem Ecclesiæ prohibitionem non ignorat, excusatur a censura. *ibid.* et d. 4, s. 10
 Ignorantia vincibilis, si non excusat a mortali, ob quod formaliter lata est censura, non excusat censuram. *ibid.*
 Metus potest excusare a censura lata propter actum per se malum, etiamsi non excuset culpam contra jus naturæ. d. 4, s. 3. Pro reliquis, vide verbo Ignorantia.
 Potest dispensari, ut quis aliquos actus per censuram prohibitos licite exerceat, censura manente. d. 6, s. 4.
 Nullus inferior Papa potest illam dare. *ibid.*
 Non potest Episcopus dispensare cum excommunicato, ut cellatio beneficii illi facta teneat. *ibid.*
 Clericus, qui exercendo ordinem censuram violat, fit irregularis. d. 24, s. 4
 Plures censuræ diversarum rationum possunt in eandem personam ferri. d. 5, s. 2. Etiam propter idem delictum. *ibid.* Imo plures ejusdem rationis propter diversas causas. *ibid.* Non vero propter eandem ab eodem iudice per eandem sententiam. *ibid.* Secus a diversis. *ibid.*
 Multiplex denunciatio non sufficit ad multiplicationem censuræ. *ibid.*
 Quoties contra legem ferentem censuram novum peccatum committitur, nova incurritur censura. *ibid.*
 Violans legem uno actu habente plures circumstantias sub censura prohibitas, si mutant speciem actus, multiplex incurritur censura. d. 5, s. 3. Si non mutant, unica. *ibid.*
 Censura quomodo auferatur, vide ABSOLUTIO A CENSURA.

CESSATIO A DIVINIS.

Quid cessatio significet. d. 39, s. 1.
 Cessatio non est censura distincta ab aliis tribus, *ibid.* Non est interdictum. *ibid.* Imo non est species censuræ, sed simplex prohibitio. *ibid.* Quæ non est pœna. *ibid.* Nec fortius ligat eos, qui causam ei dederunt. *ibid.*
 Cessatio alia generalis, alia partialis. *ibid.*
 Celebrans in loco cessatione a divinis affecto, non fit irregularis. *ibid.*
 Divina officia prohibentur fieri publice tempore cessationis a divinis. d. 39, s. 2. Imo si dicantur, laici prohibentur illa audire. *ibid.* Nec moderationes, vel

privilegia interdicti in illa locum habent. d. 39, s. 2.
 An vero possit officium divinum a duobus clericis simul privatim recitari. *ibid.*
 Quid cessatio prohibeat circa sacramenta, vide verbo *Sacramentum*. Quid circa sepulturam Ecclesiasticam, vide verbo *Sepultura*.
 Cessationis causa efficiens quæ. d. 39, s. 3
 Cessatio partialis potest ferri non solum a Papa, sed etiam ab Episcopo, licet ordinarie non deceat. *ibid.*
 Cessationis materialis causa, quæ. *ibid.* Quæ finalis. *ibid.*
 Quæ forma sit in cessatione servanda, *ibid.* Decem conditiones in ea ferenda servandæ. *ibid.*
 Quis, et quomodo possit illam tollere. d. 39, s. 4
 Per voluntatem ferentis non potest suspendi, etiam in parte. *ibid.*
 Si pars, quæ cessationem posuit, intra mensem non recurrit ad Sedem Apostolicam, ipso facto auferatur cessatio. d. 39, s. 3
 Religiosi violantes cessationem, excommunicantur. d. 39, s. 2
 Quam pœnam incurrat, qui absque justa causa cessationem tulit. d. 39, s. 3. Quam qui illi causam dedit. *ibid.*

CHOREPISCOPI.

Chorepiscopi qui dicantur, d. 11, s. 2. Fuerunt in duplici differentia. *ibid.*

CLERUS.

Interdictio populo non intelligitur clerus interdictus. d. 32, s. 2
 Interdictum generale cleri, quas personas comprehendat. d. 34, s. 3

CLERICUS.

Clerici seculares, scilicet, Presbyteri, Archidiaconi, Decani, Plebani, Præpositi, Cantores, et alios Personatus habentes scientiis secularibus vacantes, excommunicantur, nisi intra duos menses desistant, d. 23, s. 3. Non incurrit autem magistri eorum, nisi forte ratione communicationis in crimine. *ibid.*
 Clericus publicus peccator, aut scandalosus, non est ipso jure suspensus. d. 31, s. 4
 Clerici qui non utuntur forma vestitus in jure statuta, per sex menses, aut per annum, pro delicti qualitate, a beneficio suspenduntur. d. 31, s. 3

CLERICUS QUOAD PRIVILEGIUM CANONIS.

Privilegio canenis gaudent omnes clerici, etiam prima tonsura initiati, etiam conjugati semel tantum, et cum virgine, d. 22, s. 1. Clericus incorrigibilis quando hoc privilegium amittat. *ibid.* Gaudent hoc privilegio omnes personæ religiosæ, etiam conversi, qui professionem non emittunt, et novitii, d. 22, s. 1. Item personæ tertii ordinis SS. Francisci, et Dominici, si congregatim vivant, et habitum religionis portant. *ibid.* An comprehendantur eremitæ. *ibid.*

CLERICI PERCUSSIO.

Clericum percussens incurrit excommunicationem Papæ reservatam. d. 22, s. 1
 Manuum injectio, ob quam censura canonis incurritur, quæ dicatur, *ibid.* Non sufficit injuria gravis sine manuum injectione. *ibid.*
 Injiciens manus violentas in clericum in sui defensionem, non incurrit censuram canonis, *ibid.* Ut se

defendat ab alio tertio, d. 22, s. 1. Vel ut a clerico defendat innocentem. *ibid.* Vel in defensionem ipsius clerici. *ibid.* Neque incurrit percussio clericum actualiter cum propria uxore, matre, filia, aut sorore inventum turpiter peccantem. *ibid.*
 Judex capiens clericum noctu cum suspitione inventum, ut eum suo superiori presentet, non incidit in canonem. *ibid.* Neque si capiat in crimine inventum. *ibid.* Neque efficiens ab Apostolica sede eum, qui sine legitima electione eam occupabat. *ibid.* Neque si alio justo titulo id faciat. *ibid.*
 Prælati non debent per seipsum clericum verberare, sed per alium clericum. *ibid.*
 Pater, herus, præceptor, et hi similes possunt clericum leviter verberare, ratione disciplinæ. *ibid.* Percussio clericum per jocum non incidit in canonem. *ibid.* Neque percussio clericum invincibiliter talem ignoratum. *ibid.* Neque qui putans percutere clericum, laicum percutit. *ibid.*
 Qui intendens percutere unum clericum, alterum percutit ex ignorantia culpabili, incidit in censuram canonis, secus si ex inculpabili. *ibid.*
 Qui mandat, aut ratam habet clerici percussorem, incidit in censuram canonis. *ibid.* Et qui cum possit, percussioni non obviat. *ibid.* Non autem clericus, qui suæ percussioni consentit. *ibid.* Percussio vero clericum consentientem, si actio sit contumeliosa statui clericali, in hunc canonem incidit, secus si non sit. *ibid.* Clericus tamen se irato animo percussio incurrit.

COMMENDA.

Commenda excommunicato collata est nulla.

COMMUNICATIO CUM EXCOMMUNICATO.

Communicatio cum excommunicato triplex: in crimine, in divinis, et in humanis, d. 2, s. 2. Prima prohibita, quia mala, *ibid.*, duæ posteriores malæ, quia prohibita, *ibid.*, quæ duæ duplici inter se discrimine differunt. *ibid.*
 Ad communicationem cum excommunicato triplex requiritur conditio. d. 17, s. 2
 Duplex effectus communicationis cum excommunicato. *ibid.*
 Dubius de alterius excommunicatione, aut denunciatione non tenetur illum vitare, d. 15, s. 3, nisi ex dubio circa denunciationem oriatur dubium de valore actus, *ibid.*, neque tenetur quis extra confessionem vitare excommunicatum in confessione cognitum, *ibid.*; tenetur tamen excommunicatus dubius de sua excommunicatione abstinere, *ibid.*, quæ notitia absolutionis sufficiat, ut quis excommunicatum denuntiatum vitare non teneatur. *ibid.*
 Propter utilitatem propriam licet cuipiam cum excommunicato communicare, *ibid.*, imo propter ipsius excommunicati utilitatem, *ibid.*; quinimo ipse excommunicatus ob suam utilitatem potest cum aliis communicare. *ibid.*
 Clericus communicans cum excommunicato a Papa, in eandem excommunicationem reservatam incidit. d. 22, s. 2
 Non tenetur quis vitare ligatum occulte minori excommunicatione, d. 24, s. 2, tenetur tamen vitare denuntiatum, *ibid.*, non incurrit vero propter hoc aliquam censuram. *ibid.*

IN DIVINIS.

Peccat graviter ministrans sacramenta excommunicato

nominatim denunciato, d. 9, s. 5, nisi ob ignorantiam, aut vim, seu metum gravem excusetur: et in hoc casu non incurrit penas impositas pro ministrantibus sacramenta excommunicato. *ibid.*
 Sacerdos potest sacramenta excommunicato denunciato licite ministrare, quoties ille licite petit, d. 10, s. 2, nisi excusatio proveniat ex ignorantia, quia tunc debet a ministro admoneri de sua obligatione. *ibid.* Quid autem si excusatio ex necessitate proveniat. *ibid.*
 Ministrans sacramenta excommunicato incurrit excommunicationem minorem, et interdictum ab ingressu Ecclesiæ, *ibid.*; si autem excommunicatus fautor sit hæreticorum, ministrans privandus est suo officio. Quod si sit excommunicatus a Papa, incurrit excommunicationem, eidem reservatam. *ibid.*
 Sacerdos ministrans sacramenta excommunicato non vitando non peccat contra prohibitionem Ecclesiæ, *ibid.*, neque incurrit penas, *ibid.*, sæpe tamen peccabit contra divinum jus, *ibid.*, a qua culpa poterit excusari ob alias causas. *ibid.*
 Licitum est privatim pro excommunicato orare, et propriam satisfactionem pro illo offerre. d. 9, s. 5
 Licitum est sacerdoti, ut persona privata est, secrete orare in Missa pro excommunicato, *ibid.*, vel cum nomine -otius Ecclesiæ orat, intentione privata eamdem petitionem pro excommunicato fundere, aut meritum, vel satisfactionem sibi inde resultantem illi applicare. *ibid.*
 Quomodo peccet, et quam penam incurrat communicans in divinis cum excommunicato. d. 7, s. 2
 Non est prohibitum sacramenta ab excommunicatis non vitandis recipere, d. 11, s. 4, imo nec petere. *ibid.*
 Non licet audire eandem Missam, aut alia divina, cum excommunicato vitando. d. 12, s. 1, et d. 12, s. 2
 Excommunicatus etiam non vitandus privatus est communione externa divinarum officiorum. *ibid.* Quid autem nomine divinarum officiorum comprehendatur. *ibid.*
 Excommunicatus vitandus prohibitus est concionari. *ibid.*, non tamen propterea fit irregularis, *ibid.*; excommunicatus vero non vitandus licite potest concionari, si in utilitatem, aut ad petitionem aliorum faciat, *ibid.*, neutri tamen prohibetur concioni interesse. *ibid.*
 Celebrans coram excommunicato vitando peccat mortaliter, d. 12, s. 1, et d. 12, s. 2. Propter hoc vero peccatum incurrit minor excommunicatio. *ibid.* et interdictum, *ibid.*, non irregularitas, etsi sit excommunicatus a Papa. *ibid.*
 Sacerdos potius debet Missam omittere, quam coram excommunicato vitando celebrare, d. 12, s. 1. Quid vero facere debeat, si hujusmodi excommunicatus superveniat, Missa jam inchoata, *ibid.*, et quid si in Missa sacerdos suæ excommunicationis recordetur. *ibid.*
 Sepeliens in loco sacro corpus excommunicati vitandi peccat graviter, d. 12, s. 4, incurritque excommunicationem majorem, *ibid.*, non tamen etiam minorem, *ibid.*. Quis autem dicatur corpus sepulture tradere, d. 13, s. 1; sepeliens vero excommunicatum propter hæresim, quam penam incurra. d. 12, s. 4
 Clerici non debent accipere eleemosynas pro excommunicatis tumulandis, *ibid.*, si tamen accipiant, non fiunt propter hoc irregulares. *ibid.*
 Suffragia Ecclesiæ excommunicatis applicare non licet sub mortali, d. 9, s. 1, nec pro illis publice orare,

in feria sexta Parasceves, d. 9, s. 1, et cur in illo die tantum. *ibid.*

Suscipiens sacramenta ab excommunicato vitando peccat, d. 11, s. 1, mortaliter ex genere, *ibid.*; excusatio tamen intervenire potest, et quomodo; non habet penam ipso jure, præter excommunicationem minorem, excepta ordinis susceptione. d. 11, s. 3

IN CRIMINE.

Communicatio in crimine cum excommunicato, speciali præcepto Ecclesiæ prohibetur, d. 17, s. 2, sub pena ejusdem excommunicationis a jure, vel ab homine cum proportione, *ibid.*, ad quam contrahendam requiritur, ut communicatio sit cum jam excommunicato cognito, et denunciato, *ibid.*, et in eodem crimine, ob quod damnatus est, *ibid.*. Quæ excommunicatio toties incurritur, quoties communicatur, *ibid.*. Nec potest auferri, nisi ab eo, qui excommunicationem ejus, cum quo participat, auferre potest, *ibid.*. Communicans cum aliquo in crimine, quod excommunicationem Papæ reservatam habet annexam, eandem excommunicationem reservatam contrahit, d. 22, s. 2

IN HUMANIS.

Communicatio in civilibus cum excommunicato duplex, communis, et forensis. d. 15, s. 2
 Communicatio in vulgaribus cum excommunicato quomodo prohibita sit, et sub qua pena. d. 17, s. 2
 Lectio publica, et auditio præsertim sacra interdicta est excommunicato. d. 12, s. 2
 Non censetur communicare cum excommunicato, qui cum eo eandem lectionem in scholis audit, aut magister legens coram excommunicato. *ibid.*
 Ob communicationem cum excommunicato imposita est a jure excommunicatio minor. d. 15, s. 2. Quando possit major imponi, *ibid.*; quando et quomodo possit excusari. *ibid.*

COMMUNICATIO SANCTORUM.

Excommunicatus contritus, et non absolutus gaudet Sanctorum communione. d. 9, s. 3

CONCILIUM TRIDENTINUM.

Excommunicationem ipso facto incurrit persona Prælati inferior, quæ commentarios, aut interpretationes in decreta Concilii Tridentini edit sine Pontificis auctoritate. d. 13, s. 7

CONCUBINARIUS.

Clericus concubiniarius, quantumvis manifestus, non est ipso jure suspensus, d. 31, s. 4, sed juxta formam Concilii Tridentini est a suo Prælati puniendus, *ibid.*; si vero talis clericus nominatim de tali crimine sit declaratus, nullus potest ejus Missam audire. *ibid.*
 Episcopus concubiniarius, qui a Concilio provinciali admonitus non emendatur, suspenditur ipso jure ab officio et beneficio. d. 31, s. 5

CONFESSORIS MINISTER.

Parochus excommunicatus non potest alteri sacerdoti dare facultatem ad audiendas confessiones. d. 11, s. 2
 Episcopus excommunicatus non potest sacerdotem exponere ad audiendas confessiones. *ibid.*
 Pœnitentiæ sacramenta ministrans excommunicatus fit irregularis, d. 11, s. 3, si intentionem conficiendi sacramentum habeat, *ibid.*, secus si habeat intentionem fingendi sacramentum. *ibid.*

CONFIRMATIO.

Potest interdum excommunicatus vitandus sacramentum confirmationis licite ministrare. d. 11, s. 1
 Iterans sacramentum confirmationis, vel Ordinis, non fit irregularis. d. 40, s. 4
 Confirmatio beneficii, vide verbo *Beneficii collatio, an valida sit.*

CONJUX.

Unus conjugum debet exhibere alteri excommunicato omne genus communicationis, quod vinculum matrimonii primario, aut secundario postulat, d. 15, s. 4; unde possunt etiam reddere, et petere debitum, *ibid.*, etiamsi uterque excommunicatus sit, *ibid.*, dummodo per communicationem non obdurescant, *ibid.*, nec communicent in crimine, *ibid.*, nec essent excommunicati vitandi tempore conjugii, *ibid.*. An vero maritus possit in judicio uxorem petere absque objectione excommunicationis. *ibid.*

CONSERVATOR.

Pars, quæ procurat, ut conservator se intromittat in aliis, quam manifestis injuriis, donec parti læsæ satisfaciatur, excommunicationem incurrit. d. 23, s. 4
 Conservator, nisi sit Episcopus, qui in aliis quam manifestis injuriis se scienter intromittit, ab officio ipso jure suspenditur. d. 24, s. 1

CONSCIENTIA.

Varia dubii genera distinguuntur. d. 40, s. 5
 Quoties in re est dubium, an sit lata irregularitas, judicandum est non esse, tam in interno foro, quam in externo. *ibid.*
 Quid quando sunt variæ opiniones de sensu juris. *ibid.*
 Quid vero si dubium sit de existentia talis juris. *ibid.*
 Cum dubia ignorantia de jure irregularitatis nemo potest prudenter operari, donec sufficienter dubium expellat. *ibid.*
 Dubium, seu ignorantia solius irregularitatis non impedit, quin illa contrahatur, *ibid.*, imo nec ignorantia præcepti Ecclesiastici, si alias est contra legem divinam, aut naturalem. d. 42, s. 1

CONTEMPTUS.

Censura nulla fit valida ratione contemptus. d. 4, s. 7

CONTRACTUS.

Non licet contractum cum excommunicato denunciato inire, d. 4, s. 7, contractus tamen erit validus, *ibid.*, nisi fiat in virtute alicujus rescripti ab excommunicato impetrati ad supplendum substantialem defectum, d. 15, s. 8, vel fiat a persona excommunicata, ut publicum munus gerente. *ibid.*
 Contractus ab excommunicato factus, licet sit firmus, est nihilominus suspensus, quoad eos usus, qui communicationem includunt.

CONTUMACIA.

Contumacia formalis contra præceptum Ecclesiasticum non est necessaria ad incurrandam excommunicationem. d. 13, s. 1
 Excommunicatus in excommunicatione per annum persistens quam penam incurrat. d. 17, s. 1
 Contumacia legis præcipientis sub excommunicatione aliquid fieri intra certum tempus, ipso elapso consummatur, d. 20, s. 3, quæ obligatio elapso termino per se non extinguitur. *ibid.*

CORPORIS DEFECTUS.

Ex qualibet notabili deformitate corporis aut membrorum ejus, etiam sine mutilatione, aut ægritudine, incurritur irregularitas, d. 51, s. 2, ubi casus de carente virtute videndi in altero oculo deciditur. *ibid.*

CREDITOR.

Creditor potest habere cum excommunicato omnem communicationem necessariam ad debitum ante excommunicationem contractum exigendum, d. 15, s. 8, imo excommunicatus creditor potest extra judicium a debitore non excommunicato debitum petere, *ibid.*, et tunc debitor potest, et debet solvere debitum excommunicato. *ibid.*

CRIMEN OCCULTUM.

Crimen occultum dupliciter dicitur. d. 16, s. 6
Cætera, vide verbo *Peccatum*.

CURIALES.

Curiales qui dicantur. d. 47, s. 3
Curiales, et ministri justitiæ in causis criminalibus sunt irregulares, d. 47, s. 4, quamdiu in officio versantur, *ibid.*, non postea, nisi ad causam sanguinis sint cooperati, *ibid.*, quod etiam in advocatione procedit, *ibid.*
Advocatus, qui suscipit patrocinium rei juste accusati, etiamsi ille occidatur, non fit irregularis. *ibid.*
Advocatus autem actoris injuste accusantis, si ipse accusator occidatur, fit irregularis, *ibid.*, non autem advocatus rei, *ibid.*, nisi defendendo reum simul agat contra accusatorem. *ibid.*

DEFENSIO.

Quæ defensio dicatur moderata, d. 46, s. 1, et varia indicia ad id dignoscendum, *ibid.* An vero injuria proxime antecedens reddat inculpatam tutelam. *ibid.* præcipue. *ibid.*
Vide *Clerici percussio*. num. 3.

DEGRADATIO.

Degradatio quid significet, d. 30, s. 2, ejus descriptio. *ibid.*
De jure ordinario a nemine tolli potest. Summus tamen Pontifex de absoluta potestate poterit, raro tamen facit. *ibid.*
Degratio realis in quibus conveniat cum depositione absoluta, d. 31, s. 4, in quibus cum respectiva, *ibid.*
Utraque reddit hominem infamem, licet ex degradatione major infamia creetur. d. 30, s. 2
Degratio differt a depositione in solemnitate, *ibid.* et in effectu; nam privat privilegio clericali, *ibid.* canonis et fori. *ibid.*
Vide *Deposio*. num. ult. *ibid.*

DELEGATUS.

Quanto tempore duret in giudice delegato potestas absolvendi a censuris. d. 7, s. 2

DELICTUM.

Ecclesia potest punire delicta per accidens omnino occulta. d. 31, s. 1
Delictum ibi censetur committi in ordine ad censuram, ubi exterius consumatur, d. 5, s. 4, non est tamen necessarium, ut ibi habeat effectum. *ibid.*

DEPOSITIO.

In quo conveniat cum suspensione. d. 30, s. 1

Deposio ab ordine licet privet usu ordinis, nihilominus actus validi sunt, nisi jurisdictionem includant. d. 30, s. 1

Deposio a beneficio privat beneficio, in quo differt a suspensione a beneficio. *ibid.*

Deposio a beneficio reddit inhabilem ad illud proportionaliter, *ibid.*, unde non est dispensabilis, nisi per solum Papam. *ibid.*

Deposio, et suspensio a jurisdictione differunt, quod illa privat ipsa jurisdictione, hæc tantum usu. *ibid.*

Nec deposio, nec suspensio privant privilegio clericali canonis, vel fori, neque onere clericali. *ibid.*

Deposio significat privationem perpetuam, et irremissibilem, suspensio vero minime, *ibid.*, nisi ut positive perpetua feratur. *ibid.*

Deposio perpetua in quo differat a respectiva, quæ ad degradationem ordinatur. *ibid.*

Deposio, aut suspensio perpetua jure lata non privat ipso facto beneficiis, *ibid.*, privat tamen lata ab homine. *ibid.*

Depositionis respectivæ descriptio. d. 30, s. 2

Deposio respectiva requirit certam solemnitatem, quam non requirit absoluta. d. 30, s. 1

Absoluta jure, respectiva solum ab homine ferri potest. *ibid.*

Episcopus irregularis depositionem verbalem licite exercere potest, d. 40, s. 2, non actualem degradationem. *ibid.*

DIGNITAS ECCLESIASTICA.

Recipiens de manu laici Ecclesiasticam dignitatem, et illam conferens, interdicuntur. d. 37, s. 1

DOCTORATUS.

Gradus Doctoratus excommunicato datus validus, et raturus est. d. 16, s. 3

Princeps temporalis excommunicatus non privatur dominio in subditos. d. 15, s. 6

DUELUM.

Clericus in duello pugnans in jure antiquo per suspensionem ab homine puniendus mandatur, d. 31, s. 4, per novum vero Concilii Tridentini excommunicatus est ipso jure. *ibid.*

DUBIUM.

In dubio facti solum incurritur irregularitas in casibus in jure expressis. d. 40, s. 6

ECCLESIA.

Ecclesia non interdicatur, eo quod polluta sit per sanguinis, aut seminis effusionem, d. 37, s. 2, nec quia simplex prohibitio in ea celebrandi fiat, de qua varii casus recensentur. *ibid.*

ECCLESIE BONA.

Episcopi, et Prælati Ecclesiarum, qui bona immobilia Ecclesiarum sibi commissarum laicis subjiciunt sine consensu Capituli, aut Sedis Apostolicæ, præterquam modo, et in casibus a jure expressis, ab officio, et administratione rerum temporalium talis Ecclesie absolute suspenduntur. d. 31, s. 5

Occupator, aut dilapidans bonæ Ecclesie Cathedralis, regularis, aut Collegiatae, Sede vacante, et indebite usurpantes emolumenta jurisdictionis, vel sigilli, donec restituant, ab officiis, et beneficiis suspenduntur. d. 31, s. 3

Episcopi usurpantes bona Ecclesiarum, aut beneficiorum vacantium, ab ingressu Ecclesie interdicuntur. d. 35, s. 4, et d. 37, s. 4

Vide *Immunitas Ecclesiastica*, num. 11 et 12.

Religiosi Præsidentes alicujus Conventus, qui ejus bona ad vitam, aut diuturnum tempus concedunt sine sufficienti necessitate et licentia, ab officio suspenduntur. d. 31, s. 6

ELECTIO.

Excommunicatus, qui ad beneficium eligitur, quid facere debeat. d. 12, s. 4

Electior, qui eligendi excommunicationem occulte novit, ad quid teneatur. d. 13, s. 1

Electio ad beneficium excommunicato facta est irrita. d. 14, s. 2

Electio requirens ad suum valorem certum suffragantium numerum, si unus sit excommunicatus, est nulla. *ibid.* Secus si nullus certus numerus, sed omnium suffragiorum consensus requiratur. *ibid.* Quid autem tunc dicendum sit, si unus dissentiat. *ibid.* Electio autem, quæ requirit majorem partem suffragiorum, valida erit, si excessus suffragiorum excedat numerum excommunicatorum. *ibid.* Quid vero si excessus tantus non sit. *ibid.* Quomodo autem tunc computandus sit suffragiorum numerus. *ibid.*

Electio est irrita, si electores aliquem excommunicatum vitandum voluntarie ad coeligendum admittant. *ibid.* Quid si sit non vitandus. *ibid.*

Electio ad summum Pontificatum ab excommunicato etiam vitando facta est valida. *ibid.* Imo etiamsi electus excommunicatus sit. *ibid.*

Compromissarius (modo non sit Episcopus), qui eligit indignum ad Episcopatum, vel superiorem dignitatem, ipso jure per triennium suspenditur a beneficiis, quæ in tali Ecclesia obtinet. d. 31, s. 3. Item electionem impugnans, et in probatione deficiens. *ibid.* Compromittentes vero, si talem electionem ratam habeant ex dolo et malitia, privantur potestate iterum eligendi. *ibid.*

Vide verbo *Episcopus et Pontificis electio*.

Clerici inferiores Episcopis, qui ad Episcopatum eligunt minorem triginta annis, illegitimum, aut vita, aut moribus non commendabilem, pro ea vice jure eligendi, et per triennium a beneficiis, quæ in tali Ecclesia habent, jure ipso suspenduntur. *ibid.* Eandem incurrunt, qui ad præbendas inferiores habentes curam animarum annexam, eligunt eum, qui non attigit vigesimum quintum annum, vel scientia, et moribus non commendatum. *ibid.*

Qui aliquid objicit in personam electi, aut presentati ad dignitatem canonicam, personatum, aut Episcopatum, et in probatione deficit, si culpa intercedat, a beneficiis, quæ in illa Ecclesia obtinet, per triennium ipso jure suspenditur. *ibid.*

Qui per abusum secularis potestatis ad Ecclesiasticam præbendam eligitur, et tali electioni consentit, fit inhabilis, ut ab illam, et ad aliam dignitatem Ecclesiasticam possit eligi. *ibid.* Electores vero sic eligentes ipso facto pro illa vice jure eligendi privantur, et ab officiis et beneficiis per triennium suspendi mandantur. *ibid.*

Irregularis potest eligere. d. 40, s. 2

Ligatus minori excommunicatione non potest eligi ad gradus, dignitates, et beneficia Ecclesiastica. d. 24, s. 2. Etiamsi beneficium ad sacramenta recipienda non ordinetur. *ibid.* Non est tamen electio ipso jure irrita. *ibid.* Quando veniat irritanda. *ibid.* Quando puniantur electores, et in quo. *ibid.* Et quantum pœtent. *ibid.*

Qui accersiti intersunt electioni monialium, si aliquid

faciant, unde oriri possit discordia inter moniales super ipsa electione, excommunicationem ipso facto incurrunt. d. 23, s. 4

EPISCOPUS.

Episcopus proprius quis dicatur in ordine ad censuras juris communis auferendas. d. 7, s. 3. Et qui sub hac appellatione veniant. *ibid.*

Episcopum posse in suo Episcopatu quidquid Papa in Ecclesia, nisi prohibeatur, exponitur de his tantum, quæ ad ordinariam animarum gubernationem spectant. *ibid.*

Ubi est populus diversarum linguarum, si Episcopus unius partis se intromittit ad docendam, vel regendam partem alterius linguæ ad se non pertinentem, sine alterius consensu, ipso jure excommunicatur. d. 13, s. 2

Episcopus potest suspendere subditum a beneficio, quod in alia diocesi habet. d. 27, s. 1. Et ab officio, ne in aliquo loco illud exerceat. *ibid.*

Pœna ordinati per saltum non extenditur ad suspensionem Episcopatus per saltum. d. 31, s. 1

Terra domini, qui personam Episcopi afficit injuria, et locus ubi ipse detinetur, quamdiu condigne non satisfecerit, interdicatur. d. 37, s. 1. Et ipse dominus interdicto deambulatorio ligatur. *ibid.* Item civitas, quæ in suum Episcopum idem commiserit, interdicatur. *ibid.*

Episcopus quid possit in dispensatione irregularitatis, vide verbo *Irregularitas. Causa efficiens*. Quis veniat nomine Episcopi in hac facultate. d. 41, s. 2
Non fit quis irregularis etiam ad Episcopatum, eo quod filios habeat. d. 50, s. 4. Debet tamen circumstantia hæc declarari, ne gratia sit subreptitia. *ibid.*
Si in Episcopi consecratione sacerdotalis ordo prætermittitur sit, consecratio est nulla. d. 31, s. 1. Non tamen si inferior, licet illum conferre non possit. *ibid.*

Episcopi electio, vide *Electio*, n. 6.

Episcopi, qui appellatione interposita in electione Episcopi se intromittunt ad confirmandum, et consecrandum electum, ab Episcoporum confirmatione, et consecratione proportionaliter suspenduntur per annum. d. 31, s. 5

Episcopi non recipiunt immediate a Christo jurisdictionem. d. 31, s. 4

Vide *Immunitas Ecclesiastica*.

Episcopus excommunicatus per viam benedicens, an fiat irregularis. d. 12, s. 2

Vide verbo *Suspensionis subjectum*.

EUCCHARISTIA.

Eucharistia potest ministrari per modum viatici tempore generalis interdicti. d. 33, s. 1. Et cum solemnitate deferri. *ibid.* Debet tamen, si commode fieri potest, non ministrari in Ecclesia specialiter interdicta. *ibid.*

Non debet dari ei, qui causam interdicti dedit, aut specialiter interdicto, nisi satisfactione præmissa. *ibid.*

Viaticum potest ministrare tempore interdicti generalis quilibet sacerdos, cui hoc competat, qui illi causam non dedit. *ibid.*

Parochus specialiter interdictus non potest per se Eucharistiam ministrare, potest vero aliis committere. *ibid.*

Quantum debeat esse mortis periculum, ut tempore interdicti viaticum ministrari possit. *ibid.*